

LISE BIDSTRUP

GULDETS FORBANDELSE

FORFATTER: Lise Bidstrup
FOTO: Jeppe Gudmundsen-Holmgreen
ILLUSTRATIONER: Line Malling Schmidt
LAYOUT/REPRO: Morten Bak, Grafisk Design
FAKTASTOF: Michael Larsen og Christian Vaabensted

REDAKTION OG PROJEKTLEDELSE: Publikum
Kommunikation, Christian Vaabensted

- **Websitet** 2017.u-landskalender.dk rummer et stort undervisningsmateriale om bogen og om Burkina Faso. Desuden rummer det en masse sjov indsigt om Burkina Faso for børn med film, fakta og billeder.
- **Lydbøger:** "Guldets forbandelse" og de tre fabler kan høres som lydbøger, indtalt af Peter Mygind, på 2017.u-landskalender.dk.
- Der er en tilhørende **lærervejledning** på 52 sider.
- **PDF** af bøgerne findes på 2017.u-landskalender.dk.
- **Trykte bøger** kan bestilles på www.danidapublikationer.dk.

TRYK: Rosendahls-Schultz Grafisk.
Sat med Gotham.

ISBN (trykt udgave): 978-87-93616-05-9
ISBN (PDF-udgave): 978-87-93616-07-3
ISBN (trykt klassesæt): 978-87-93616-04-2
ISBN (trykt lærervejledning): 978-87-93616-06-6
ISBN (PDF, lærervejledning): 978-87-93616-08-0

Udgivet af Udenrigsministeriet

Børnenes U-landskalender

**Danida og DR har samarbejdet om Børnenes U-landskalender siden 1962.
Den er blevet en fast tradition for børn, forældre og skoler i hele Danmark.**

U-landskalenderen rummer mange aktiviteter for børn:

- **Årets land:** Hvert år besøger vi et nyt udviklingsland.
- **Årets udviklings-organisation og hjælpeprojekt:** Hvert år er en dansk organisation med til at skabe Børnenes U-landskalender. De laver et særligt projekt, der hjælper fattige børn i årets land.
- **Årets låge-julekalender:** Overskuddet fra salget af kalenderen går til årets projekt.
- **Årets bog:** Hvert år skriver en forfatter en bog, der giver danske børn et indblik i årets land.
- **Årets skolemateriale:** Danida udgiver et stort undervisningsmateriale til flere fag - om årets bog, årets land og livet for børnene der.
- **Årets website:** Her kan alle børn opleve årets land i film, billeder, fakta, lydbøger, quizzes og meget andet. Websitet rummer også en lukket del med masser af oplevelser og opgaver til skolerne.
- **Årets film:** DR laver en række tv-udsendelser fra årets land. I 2017 blandt andet en hel serie film, hvor Sebastian Klein udforsker Burkina Faso.

Danida

Danida er Danmarks udviklingssamarbejde. Samarbejdet støtter udviklingslandene i deres egen indsats for at bekæmpe fattigdom og skabe bedre livsvilkår for deres befolkninger.

Der findes ingen nemme løsninger, når det skal lykkes. Der må sættes ind på mange områder, f.eks. bæredygtig vækst og jobs, sikkerhed og fred, ligestilling, demokrati og menneskerettigheder. Det handler også om at sørge for, at unge mennesker kan se en fremtid for sig selv og deres familier dér, hvor de har hjemme.

Det kræver mange års målrettet indsats at skabe forbedringer, som virker, og som varer ved. Det er udviklingslandene selv, der trækker det store læs i arbejdet, mens rigere lande som Danmark hjælper til.

Danida arbejder ikke alene, men sammen med både virksomheder, myndigheder og danske og internationale organisationer. Denne måde at arbejde på skaber resultater. Danmarks udviklingssamarbejde har gennem årene bidraget til at skabe store og varige fremskridt i mange lande og for mange millioner mennesker.

www.facebook.com/danida.dk
www.danida.dk

Oxfam IBIS

Oxfam IBIS gennemfører årets projekt for U-landskalenderen. Deres arbejde i Burkina Faso fokuserer på kvalitets-uddannelse og ligestilling i grundskolen. De arbejder også med vand, sanitet og hygiejne, med demokrati og menneskerettigheder, og de har et tæt samarbejde med syv lokale partner-organisationer.

www.oxfamibis.dk

AF LISE BIDSTRUP

Foto: Jeppe Gudmundsen-Holmgreen
Tegninger: Line Malling Schmidt

Layout: Morten Bak
Faktasider: Michael Larsen
Redaktion: Christian Vaabensted

Børnene fra guldminen skal i skole

I Burkina Faso arbejder mange fattige børn i guldminerne i stedet for at gå i skole. Nu vil 5.000 af de børn få mulighed for at få en bedre fremtid: De får en skolegang med gode lærere. Så behøver de ikke længere arbejde i minerne.

Burkina Faso er et af verdens fattigste lande. Rigtigt mange burkinere kan hverken læse eller skrive. Mange af børnene må nemlig arbejde i stedet for at gå i skole. Det er de nødt til, så familierne kan få råd til mad og tøj. På mange skoler lærer børnene også for lidt.

Guldminerne er dybe og farlige

I Burkina Faso er der mange guldminer. I de største miner bruger de maskiner til at grave jord og sten op. I de små guldminer er det i stedet mennesker, der graver dybe huller i jorden. De bruger kun hakker og spader. De må kravle dybt ned i de mørke mineskakter.

Der arbejder mange børn i minerne. Både drenge og piger. De arbejder hele dagen, og det er både farligt og usundt. Børnene knuser og vasker jordklumperne og stenene for at finde guld. Og så snart de er stærke nok, bliver de selv sendt ned for at grave i minerne.

U-landskalenderen vil hjælpe børn ud af minerne

Overskuddet fra Børnenes U-landskalender går i år til børn i et af Burkina Fasos fattigste guldmine-områder.

Her vil 5.000 børn nu komme i en god skole. De vil også få mad på skolen, for det er en stor hjælp for de fattigste familier. Desuden får deres lærere uddannelse, så de kan blive endnu dygtigere til at undervise børnene. Børnenes familier og de andre voksne skal lave skoleråd. De skal hjælpe med til, at skolen bliver ved med at være god. På den måde vil de sørge for, at mange flere børn også får en bedre fremtid.

Projektet bliver gennemført af Oxfam IBIS.

NORDAMERIKA

SYDAMERIKA

Velkommen til Burkina Faso

– de ærlige menneskers land

Burkina Faso ligger i Vestafrika. Navnet betyder ”de ærlige menneskers land”. Landet ligger ikke ud til havet, så der er ingen havne og ingen strande. Til gengæld har det mange nabolande: Mali, Niger, Benin, Togo, Ghana og Elfenbenskysten.

Landet er næsten helt fladt, ligesom Danmark. Det ligger tæt på den mægtige Sahara-ørken. Derfor er der varmt og meget tørt mod nord. Længere mod syd er der dog både floder og skove. Her lever der krokodiller og store flokke af elefanter.

Burkina Fasos hovedstad hedder Ouagadougou. De fleste kalder den bare for Ouaga. Det udtales ”waga”. Flere og flere burkinere flytter ind til Ouaga for at finde arbejde. Mange af dem må slå sig ned i udkanten af byen. Her bor familierne i meget små huse uden vand, toilet eller strøm.

Der er over 60 folkeslag i Burkina Faso, og de taler hvert sit sprog. De fleste af dem kan dog godt tale sammen på sprogene fransk eller mooré. Omtrent halvdelen af burkinerne stammer fra Mossi-folket, der kom til Burkina Faso for snart 1.000 år siden.

Langt de fleste burkinere bor ude på landet. Mange arbejder i en af de over 800 guldminer, der er i Burkina Faso. Men de fleste er bønder og lever af at dyrke afgrøder som hirse, majs, sukkerrør og bomuld. Bomuld er vigtigt for Burkina Faso. Det er den vare, som de sælger mest af til udlandet. Derfor kalder de bomuld for ”det hvide guld”.

Danmark

EUROPA

ASIEN

AFRIKA

ANTARKTIS

KAPITEL 1

En frygtelig ulykke

"Kom og spis," kaldte mor.

Drissa kiggede på de andre. Hans søskende og forældre var samlet på den hårde jord foran hytterne på deres **boplads**. De sad allerede og spiste. De fiskede klumper af **tô** op fra det fælles fad og dyppede dem i den grønne sovs. Drissa holdt meget af den sovs. Det var mor og Drissas søster, der havde lavet den af tørrede blade fra det store baobab-træ. Drissas mave knurrede. Han var altid sulten. Mor sagde, at det var, fordi han voksede. Fordi han var 13 år og på vej til at blive en mand.

"Kom og spis, lille fugleklat," sagde Madi drillende. Madi var Drissas bror. Han var 16 år, og Drissa så op til ham. Madi var stor og stærk, og han kunne klare alt.

"Det er dig, der er en fugleklat," drillede Drissa tilbage. "Du er en fugleklat mellem ørerne."

Madi grinede og proppede en klump tô i munden.

"Se på dine tynde arme," blev Madi ved. "Du er jo kun skind og ben. Hvis en elefant puster på dig med sin snabel, vælter du omkuld."

Drissa satte sig ved siden af Madi. Det var helt normalt at **drille** i deres landsby. Man drillede kun dem, man holdt af. Drissa kunne godt lide, når Madi drillede ham. Men han hadede sine tynde arme. Han ville gerne have muskler ligesom Madi. Han ville være stærk som sin bror.

"Skynd dig," sagde mor og hældte mere tô op i fadet. "Skolen begynder snart. Du må ikke komme for sent."

Drissa dyppede en klump tô i den grønne sovs.

"Jeg gider ikke gå i skole," mumlede han så lavt, at mor ikke kunne høre det. Hun blev altid sur, hvis han talte dårligt om skolen.

Boplads

Ude på landet er det vigtigt at holde øje med sin mark hele tiden, så dyrene ikke spiser kornet. Derfor bor mange familier på en boplads midt på deres mark. Bopladsen er en slags familie-hus, der består af flere hytter: En hytte til at sove i, en til at have korn og husdyr i - og måske en hytte til børnene og en til bedsteforældrene. På pladsen mellem hytterne laver de mad og spiser. Der er en mur rundt om bopladsen, så farlige dyr ikke kan komme derind.

Tô

De fleste i Burkina Faso spiser tô hver dag, ofte mere end én gang om dagen. Tô er en slags tyk grød, der oftest er lavet af hirsemel eller majs mel. Den bliver serveret med en sovs. Sovsen er lavet af grøntsager, af blade fra baobab-træet eller noget andet grønt. Nogle gange er der også lidt gedekød eller kylling i.

Drille

Det er helt almindeligt at drille hinanden i Burkina Faso. De har faktisk regler for, hvordan man driller på en god måde. Det er en måde at vise respekt på. Det er også en måde at undgå ballade på. Når nogle er blevet vrede på hinanden eller vil slås, så kan de blive enige igen ved at drille på den rigtige måde.

Madi rodede op i Drissas hår, som man gør på små børn.

"Hold op med det der, lille fugleklat," sagde han. "Du skal gøre dig umage i skolen." Han bukkede den ene arm, så hans muskel spændte sig. Den var superstor.

"Det kan godt være, at jeg har den her," smilede han. "Men du har det der." Han prikkede Drissa på hovedet. "Og der er du stærkere end mig."

Drissa slog hans hånd væk. Han gad ikke at være klog. Han ville hellere være stærk. Muskler kunne man bruge til arbejde. Til at tjene penge. Klogskab kostede penge. Det kostede at gå i skole, og Drissa vidste godt, hvor lidt penge hans far og mor havde.

Der gik ikke længe, før fadet med tô var tomt igen. Alle rejste sig. De skulle i gang med dagen. Mor gik i marken med de andre kvinder, og pigerne gik med for at hjælpe. Drissas søster skulle hente vand ved vandposten og hjælpe til på bopladsen. Hun gik ikke i skole. Det var kun Drissa. Hans storebror og hans far arbejdede i guldminerne.

"Kommer du efter skole?" spurgte Madi.

Drissa nikkede. Om eftermiddagen plejede han at hjælpe Madi ved minen. Han var aldrig nede i hullet. Han siede jord. **Guld** var tungt, og når man siede jorden, dansede støvet omkring én i en tæt, rød sky. Og så faldt guldet ned på jorden foran ens fødder. Men man skulle si meget jord, før man fandt en af de små, gyldne klumper.

Guld

Guld er et meget kostbart metal. Det findes nede i jorden på bestemte steder i verden. I Burkina Faso er der guld mange steder. Det tjener landet penge på. Men det skal graves frem i dybe minegange. Mange steder graver de miner helt uden maskiner. Bagefter sorterer de jorden for at finde de små klumper guld.

Mange elever i klassen:

Kun cirka halvdelen af børnene i Burkina Faso får lov at gå i skole. Alligevel kan der godt være mange elever i hver klasse. Der er nemlig ikke så mange skoler. I denne klasse er der 98 børn.

Mini-tavle og papir:

Mange skoler i Burkina Faso har kun få penge til bøger og papir. Derfor skal eleverne spare på papiret. De skriver først en kladde med kridt på en lille tavle. Så skriver de ind i hæftet.

Guld gav Drissa et sug i maven. Han drømte tit om at finde en fed guldåre, som kunne betale mad til hele familien i flere år. Og måske nogle **høns og køer og geder**. Så de ikke behøvede at arbejde i minen længere.

Han gav sin bror et nik og gik ned mod skolen, der lå en halv times gåtur fra deres boplad. På vejen mødte han nogle af sine venner. De snakkede og grinede, og Drissa glemte hurtigt, at han ikke gad at gå i skole.

"Hvad giver 17×12 ?" spurgte hr. Kaboré. "Drissa?"

Drissa rejste sig. Han kendte svaret. Matematik var nemt for ham. Han kunne regne de fleste stykker ud med det samme.

"204," svarede han. Han mærkede en varm følelse i maven, da hr. Kaboré med et smil nikkede til ham.

"Flot, Drissa," sagde deres lærer og kiggede så ud over alle eleverne. "Til i morgen skal I øve jer på 17-tabellen og 18-tabellen."

Skoledagen var slut. Drissa skyndte sig ud af klassen. Han glædede sig til at komme ned til minen og arbejde. Han ville gerne snart have lov til at kravle ned i hullet og selv grave efter guld.

Høns, køer og geder

Mange folk i Burkina Faso har husdyr. Dyrene skal kunne bruges til noget. For en fattig familie bliver livet meget bedre, hvis de får råd til nogle husdyr. Så får de mere mad med god næring i. Mælk og æg og kød. Alle de ting kan de også sælge på markedet og tjene lidt penge på.

Vandpost i skolegården: Her på skolen er der ingen vandhaner. Men de har en stor vandpost. I frikvarteret skynder eleverne sig derhen for at få noget at drikke. Eleverne skiftes til at pumpe.

Op til tavlen: I timerne kommer eleverne op til tavlen. De skal skrive ord og lave regnestykker. Eleverne gør sig meget umage for at vise læreren, at de har læst på deres lektier.

Huller

Der er mange områder med små guldminer i Burkina Faso. Her graver mænd og drenge huller ned i jorden. Hullerne er mange meter dybe. Nede i bunden graver de gange ud til siderne for at finde guldet. Hullerne ligger meget tæt. Der er ikke noget hegn omkring dem, så man skal passe på, man ikke falder derned.

Mange af de andre fra hans klasse skulle også ned til minen efter skole, så de var en hel flok, der fulgtes. Drissa lavede sjov med sine venner. De snakkede om, hvem der engang skulle finde den største guldåre og blive rig.

Da de nærmede sig minen, kunne Drissa med det samme se, at noget var galt. De **huller**, der lå tæt på den støvede vej, stod tomme. Der var altid mange mennesker ved de huller, men nu var de forladt. Han hørte stemmer. Ophidsede stemmer. Han og de andre børn løb i den retning, lyden kom fra.

Det var en mine lidt inde på området.

En kold angst rislede gennem Drissa. Der var sket et uheld. Og det var ...

Han satte farten op. Smed sin slidte taske fra sig og løb alt, hvad han kunne. En arm greb ud efter ham, men han snoede sig uden om den og fortsatte helt hen til minehullet.

Det hul, hvor hans bror arbejdede. Madi.

En sky af støv steg op fra det.

Drissa kaldte.

En eller anden hev fat i ham og trak ham væk, og han så en ung mand kravle ned i hullet. Drissa så op på manden, der holdt ham.

”Hvem var i minen? Hvem?”

Skoleboder: Nogle af eleverne har en lille smule penge med i skole. Så kan de købe mad i spisefrikvarteret. I boderne på skolen kan de købe ris med spinatsovs. Der er også mangofrugt og saftevand.

Mad i spande og gryder: De fleste elever har lidt mad med hjemmefra. Der er ikke plads til maden inde i klassen. Derfor står elevernes små spande og gryder med mad udenfor.

Manden svarede ikke. Hans blik var hårdt og mørkt. Drissa fik kvalme. Han var bange, og han havde lyst til at kaste op.

"Hvor er Madi?" blev han ved. "Madi!"

Ingen svarede, men nu trak unge mænd med tykke reb en livløs krop op af minen. Drissa genkendte Madi med det samme.

"Madi!"

Drissa rev sig løs og styrtede hen til sin bror, som nu lå udstrakt på jorden. Det blev sort for hans øjne, og folks stemmer lød fjerne og sære.

"... styrtede sammen ..."

"... intet vi kunne gøre ..."

"Død med det samme ..."

Drissa lagde sit hoved på Madis bryst. Hans tårer gjorde Madis støvede T-shirt våd og lavede en rød plet af mudder. En eller anden slog sine arme om Drissa i et knus, men han så ikke, hvem det var. Det kunne være hans mor. Eller hans søster. Eller en fremmed, der ville trøste. Drissa var ligeglad. Han borede sit ansigt ind i personens tøj og græd.

Fiskerne har travlt på floderne: Ved de store floder bor der mange fiskere. Hver dag fanger de fisk i deres net, som familien kan spise. Nogle af fiskene kan de sælge på markedet og tjene penge.

Vand giver liv: Tre mægtige floder løber gennem Burkina Faso. Her kan burkinerne få masser af vand til deres marker. Derfor er der frugtbart langs floderne. Her dyrkes grøntsager, majs, ris og meget andet.

KAPITEL 2

Den gyldne antilope

Drissa sad og kiggede ud over de mange minehuller. Små huller i den støvede, gyldne jord. Rundt omkring stod der skure som et mylder af små firkanter. De havde vægge af **bølgeblik** eller stråmåtter og tage af blå presenning. Her boede mange af dem, der arbejdede i minen. Den blå plastik blafrede i vinden.

Drissa vendte sit blik mod Madis minehul. Der lå bunker af jord ved siden af hullet. Folk var allerede begyndt at grave det fri igen. Så kunne en anden dreng overtage det og grave efter guld dernede. Sådan var det bare. Madi var ikke den første, der døde i minerne. De ville sætte et par ekstra bjælker op nede i dybet for at støtte lidt. Og så ville hullet være klart.

Lyden af trommer fra bopladsen nåede Drissas ører. Festen var ved at gå i gang.

Madi var allerede blevet begravet ved kirken, men deres mor havde bestemt, at de også skulle holde **det gamle ritual** for ham. Selvom hun var kristen, holdt hun også fast i den gamle måde at sige farvel til folk på. Før i tiden troede Mossi-folket nemlig, at den døde ville vandre for evigt på jorden, hvis han ikke blev begravet med det rigtige ritual. Det troede mor ikke. Hun var

Bølgeblik

Fattige i Burkina Faso har ikke råd til at bygge et hus af mursten. Nogle bruger ler i stedet. Men de fattigste bygger huse, hvor væggene er lavet af stråmåtter eller metalplader af bølgeblik. Taget er ofte af plastik. De huse er ikke solide, og de holder ikke varmen eller kulden ude.

Det gamle ritual

Mange burkinere har deres egen, gamle religion. De tror på ånder og guder, der bor i naturen eller bor inde i nogle særlige ting. Mange burkinere er også blevet muslimer eller kristne. Men de holder samtidig fast ved de gamle ritualer. De bruger dem ved vigtige begivenheder som en begravelse. Det er en del af deres traditioner.

Det mægtige baobab-træ:

Sådanne træer ser man overalt i Burkina Faso. De kan vokse på meget tørre steder, og man kan både spise bladene og frugten. De giver god skygge. Og i den store krone er gribbe og andre fugle glade for at bygge deres rede.

Gribbene ser uhyggelige ud:

Det skarpe næb og den lange, nøgne hals er smarte, fordi gribbene lever af at spise kød fra døde dyr. Der er mange gribbe i landet, og de bor ofte i baobab'erne.

bare vokset op med den tradition. Hun syntes, det var den rigtige måde at sige farvel på.

Drissa sendte et sidste blik ud mod mineområdet. Der var tomt. Alle deltog i festen. I dag var der ingen, der fandt guld.

Inde på bopladsen var danseren allerede i gang med sin begravelses-dans. Drissa stillede sig ind i den brede cirkel og gav sig til at klappe i takt med de andre. Han græd ikke. Denne fest var god. Den var lys og fuld af håb.

Danseren gjorde alle mulige spring og lavede hop i hurtig takt til de vilde trommer. Han havde en dragt af brune snore på, og når han rørte sig, dansede de rundt om ham. På hovedet havde han en **maske**, der var skåret ud i træ. Den lignede en antilope og var malet med røde, hvide og sorte farver. Drissa var glad for, at de havde valgt netop en antilope til at være symbol på Madi her på hans sidste rejse. Madi var hurtig og smuk som en antilope.

Festen varede hele dagen og meget af natten. Drissa var godt træt, da han langt om længe kunne lægge sig til at sove. Han lå alene under myggenettet. Madi plejede at ligge ved hans side.

Drissa kiggede ud af døråbningen. Månen lyste så klart, at han lige kunne skimte toppen af det store baobabtræ, der stod i udkanten af bopladsen. Hvor havde han dog siddet mange timer i skyggen af det træ sammen med Madi. Han kunne mærke en klump samle sig i sin hals igen, men han tvang sig til ikke at græde. Det hjalp ikke noget. Gråd ville ikke få Madi tilbage. Han måtte være stærk.

Maske

I hundreder af år har masker været vigtige for folkene i Burkina Faso. De bliver stadig brugt af mange burkinere. De bliver brugt til forskellige ritualer og særlige fester. Hver maske betyder noget særligt. Ofte skal masken forestille en ånd i et dyr eller i et menneske.

Toilettet

I Burkina Faso er toilettet næsten aldrig inde i huset. Nogle har toilet i et lille hus ved siden af. Her er der et hul i jorden, de bruger som toilet. Andre går bare ud i naturen. De dårlige toiletter er et problem. Der bliver nemt spredt bakterier og sygdomme.

Han burde sove. Det var sent, og han skulle op i skole næste dag. Drissa rejste sig. Han skulle tisse. Han var sikker på, at han ville kunne falde i søvn bagefter. Han gik ud af hytten og over mod **toilettet**. Men på halvvejen måtte han stoppe op. Han havde en fæl følelse af, at han ikke var alene.

Pludselig tonede et mærkeligt, gyldent lys frem bag baobabtræet.

Drissas hjerte sprang et slag over. Han ville flygte, men han kunne ikke. Det gyldne lys var dragende. Han havde ikke lyst til at kigge væk. Han turde heller ikke. Han var bange og nysgerrig på samme tid. Det var, som om hans fødder hang fast i jorden. Lyset bag træet blev meget stærkt. Han måtte skærme sig for øjnene.

En solmaske: Denne runde maske er symbol på solen. Et af folkeslagene i Burkina Faso brugte denne maske, når de skulle i gang med at dyrke markerne. Solens stråler får jo planter til at vokse.

Dans i rundkreds: Når der er noget at fejre, bliver der danset og sunget. Trommespilleren står i midten af rundkredsen. Imens skiftes kvinderne til at danse med hinanden.

Så dukkede der et dyr frem. Drissa holdt vejret. Det var en antilope. Og mærkeligt nok havde den en maske på sit hoved. En antilope-maske. Præcis den samme maske, som danseren havde haft på til Madis begravelses-fest. Dyret kom langsomt hen imod ham. Drissa havde lyst til at skrig. Hans hjerte slog hurtigt. Antilopen så på ham. Dens øjne var røde, og den så arrig ud. Den fnøs og gav sig til at sparke jord op. Den sparkede, indtil der stod en stor rød sky i luften omkring den. Månens lys fik støvet til at glimte.

I næste nu forsvandt det gyldne lys. Drissa glippede med øjnene. Antilopen var væk.

Han hev efter vejret og så rundt. Bopladsen var tom. Der var mørkt. Helt mørkt. Selv månens lys var slukket. Han kunne ikke se en hånd for sig. Han skreg. Han havde det, som om han var fanget i en uhyggelig drøm. Han ville ind i hytten igen, men han kunne ikke se, hvor han var. I det samme kunne Drissa mærke noget slynge sig om ham. Noget, der hev ham i skulderen.

Han kunne ikke komme væk.

"Drissa!"

Han genkendte den stemme. Var det Madi?

"Drissa!"

Nu tog en skygge form foran ham. Skyggen blev til en person. Drissa blinkede med øjnene og forsøgte at fokusere. Han prøvede at komme ud af det faste greb.

"Slap af, Drissa." Det var hans søster.

"Hvad laver du herude?" spurgte hun ophidset.

Drissa åbnede og lukkede øjnene et par gange og så sig omkring. Månen var fremme igen. Hans søsters beroligende smil hang i luften foran ham. Hun tog fat om hans nakke og så ham dybt i øjnene.

"Jeg tror, du gik i søvne," sagde hun.

"Jeg skulle tisse," sagde Drissa.

"Du skreg," sagde hans søster.

Drissa nikkede. Han gik tilbage i seng. Uden at tisse.

Næste morgen var Drissa den sidste, der kom ud på bopladsen. Ligesom de andre morgener, siden Madi var død, var Drissa stille. Han savnede sin brors drillerier. Der var et hul, der hvor Madi plejede at være.

"Er der ikke mere end det?"

Drissa kiggede på fadet med tøj. Det var ikke så fyldt, som han var vant til. Hans mave knurrede vildt.

Mor så vredt på ham, men hun sagde ikke noget. Hun så også træt ud. Drissa vidste godt, hvad problemet var. De manglede Madis løn fra minen. De havde brug for flere penge til mad. Det gav et sug i hans mave, og en tung tristhed lagde sig over ham. Han kunne ikke få en eneste bid mad ned, så i stedet rejste han sig.

"Jeg går i skole," sagde han og forlod de andre.

Couscous til frokost:

Burkinerne kan godt lide at spise couscous med lidt sovs på. Couscous er en slags hvede. Mange steder kan man købe en skål couscous på gaden.

Mad laves på bålet:

Hjemme hos de fleste burkinere ligger køkkenet udenfor huset. De laver maden over et bål. Derfor skal de hente eller købe brænde hver dag.

KAPITEL 3

Griotens historie

Hver nat efter Madis begravelses-fest fik Drissa mareridt. Masker svævede rundt i mørke. De råbte ad ham. Ord og lyde han ikke kunne forstå. De var vrede, og han vidste ikke hvorfor. Det var lang tid siden, han havde fået en god nats søvn.

Han mødte også den mystiske antilope med masken flere gange, når han var vågen. Den kunne pludselig dukke op, når han var på vej til skole. Eller når han skulle hente brænde. Både ved højlys dag og om natten. Drissa var bange for de vrede masker, og han var bange for antilopen. Den var virkelig – og alligevel ikke virkelig.

Hver gang stod den bare foran ham, og han kunne næsten række hånden ud og røre den. Men den dukkede altid op ud af ingenting. Det var ikke nogen normal antilope.

Han var også bange for, hvad det alt sammen betød. Hvorfor var maskerne og antilopen begyndt at forfølge ham? Drissa tænkte, at måske var det Madi, der gjorde det. Måske havde de gjort noget forkert ved begravelses-festen. Måske var Madi ikke blevet sendt ordentligt af sted til den næste verden. Måske gik han rundt som en ånd.

Drissa anede ikke, hvad han skulle gøre. Han turde ikke sige noget til nogen. De ville tro, at han var tosset. Ånder fandtes ikke. Gyldne antiloper med masker på fandtes ikke.

Han var også nervøs for sin mor og for familien. Madi havde ikke tjent særlig meget i minen, men alligevel manglede familien nu de penge. I går havde de kun fået mad én gang. Der var ikke råd til mere. Drissa havde sagt til sin mor, at han godt ville stoppe i skolen og arbejde mere i minen. Men så blev hun vred. Det ville hun ikke høre tale om.

Den dag kom en **griot** til landsbyen, og alle satte sig på pladsen under det store træ mellem hytterne for at høre hans

Griot

En griot er en historie-fortæller. Det kan være en af de gamle i landsbyen. Men det kan også være en mand, der rejser fra landsby til landsby og fortæller. Han fortæller eventyr, man kan lære af. Han fortæller også historier om landet. I gamle dage var det den eneste måde at få nyheder på.

Mossi-folket

Der bor mange forskellige, små folkeslag i Burkina Faso. De fleste af dem har deres eget sprog og historie. Mossi-folket er det største. Mossi-folket er oprindelig landmænd. I gamle dage var Mossiernes land delt op i små kongeriger.

fortællinger. Først fortalte han dyrefabler for børnene. Bagefter blev de sendt væk, så grioten kunne fortælle en historie for de voksne. Han fortalte om, hvordan **Mossi-folket** var blevet til. Drissa burde også være gået, men han holdt meget af historier. Han vidste ikke noget bedre, så han havde sneget sig ud igen og gemt sig bag et træ, så han kunne høre grioten fortælle videre, mens de voksne sad samlet omkring den gamle mand.

”For mange år siden herskede en konge ved navn Naba Nedega. Han havde en datter, som ud over at være smuk, også var den bedste kriger i landet. Kongen ville ikke undvære sin bedste kriger, så han forbød sin datter at gifte sig.”

Der lød små udbrud fra de voksne. Grioten tog en slurk te og talte videre.

”Prinsessen var ikke tilfreds med at skulle leve uden en mand, så en mørk nat stak hun af hjemmefra. Hun stjal en hest og red langt væk fra sin far og sit land.”

Drissa trak sig lidt mere om bag træet for ikke at blive opdaget. Han stod helt stille og hørte om, hvordan prinsessen

rejste gennem farlige lande og flere gange var ved at miste livet. Han elskede **fortællingen om sit folk**.

"Prinsessen mødte til sidst en mand, som hun blev forelsket i," sagde grioten. "Han hed Riale, og han var elefantjæger. De to fik en søn. Ouédraogo hed deres dreng. Han blev sendt tilbage til kong Nedega, og her lærte han at blive en stor kriger."

De voksne hujede. De kendte historien og vidste godt, hvad der nu skulle ske. Grioten smilede og holdt en kort pause, indtil alle var stille igen.

"Da prins Ouédraogo blev voksen, samlede han en hær og tog tilbage til det land, hvor hans mor og far boede. Han vandt over alle de lokale stammer, og sådan blev Mossi-folket til."

Nogle klappede. Drissa smilede for sig selv. Tænk, at være lige så modig som den prins.

"Det er vist tid at gå hver til sit," hørte han sin mor sige.

Alle rejste sig. Drissa måtte gemme sig lidt endnu. Han ville få meget ballade, hvis hans mor så, at han havde lyttet med. Kort tid efter var kun grioten tilbage under træet. Han tog en lang slurk af sin the.

"Du kan godt komme frem nu," sagde han stille.

Drissas hjerte sprang et slag over. Grioten vendte sig og så direkte hen imod det træ, Drissa skjulte sig bag.

"Ja, dig. Bare kom frem."

Drissa rejste sig langsomt. Hans hjerte slog hurtigt. Han ville med garanti få en straf for at have lyttet med.

"Sæt dig her sammen med mig," sagde grioten. Han så ikke

Fortællingen om folket

Grioten fortæller her historien om, hvordan Mossi-folket blev til. Den kender alle i Burkina Faso. Den fortæller, hvordan selve Burkina Faso blev til ét samlet land. Det er en vigtig historie. Den samler nemlig alle de mange folkeslag, der lever i Burkina Faso.

spor vred ud. "Jeg ved godt, hvem du er. Du er den dreng, der mistede sin bror."

Drissa så ned i jorden. Han kunne ikke lide at tale om Madi. Grioten nikkede tænkstomt.

"Vi grioter har en gave," sagde han efter et stykke tid. "Vi har en slags forbindelse til det andet."

Drissa kiggede målløs op på ham, men grioten holdt sit blik fast på noget i det fjerne.

"Det betyder, at vi kan give folk præcis den historie, de har brug for at høre," blev han ved. "Og en antilope sagde til mig, at du skulle høre en bestemt fabel."

Det gav et gib i Drissa.

"En antilope? Men hvad ..."

Den gamle griot holdt en hånd op i luften. Drissa skulle være stille og lytte.

Dragedrenge: Man kan godt købe legetøj i Burkina Faso. Men mange familier har ikke råd til det. Derfor laver børnene i de familier deres legetøj selv. Her har en dreng bygget en drage.

Skolen for forældreløse børn: Nogle børn har ikke en mor og en far. I byen Ouagadougou er der en skole, hvor de børn kan bo. De lærer mange ting på skolen. De kan også spille musik, danse og lave akrobatik.

"Der var en gang en mand," begyndte grioten. "Manden havde en hund og en høne, som han holdt meget af. Hunden var nemlig god til at passe på ham, og hønen gav ham æg hver dag. Derfor besluttede manden, at han ville forkæle sine to dyr. Han tog en skål og puttede ris, honning, smør og mælk i den. Hans to dyr skulle have noget ekstra godt at spise. Hunden og hønen blev glade for den gode mad. Hønen kunne kun hapse risen, der flød oven på mælken. Men hunden kunne med sin store mund og tunge slubre alt det gode, der lå på bunden af skålen, i sig. Da hønen så alt det lækre honning og smør, som hunden havde fået, blev den meget misundelig. Hunden grinede ad hønen og sagde, at alt det bedste lå på bunden."

Grioten vendte ansigtet mod Drissa.

"Og fra den dag af har hønen altid skrabt overfladen af jorden, før den spiser, for det bedste ligger som regel skjult dybere nede."

Drissa rynkede panden.

"Hvordan skal jeg forstå det?" spurgte han.

Grioten lænede sig tilbage i sin stol.

"Det ved jeg ikke. Jeg fik bare at vide, hvad jeg skulle fortælle til dig."

Drissa rejste sig. Det var meget sent nu, og han blev nødt til at gå hjem og spise aftensmad. Da han senere lå i sin seng, gik der et lys op for ham: Meningen med griotens historie var selvfølgelig, at han skulle grave efter guld! Han skulle lede under overfladen efter det bedste. Det måtte være det, der var budskabet til ham. Drissa smilede for sig selv. Han kunne ikke lade være med at tænke, at griotens ord kom fra hans brors ånd. Det var uden tvivl Madi, der havde bedt grioten om at fortælle netop den fabel.

Drissa lukkede øjnene, og for første gang i lang tid drømte han ikke om masker.

Børnene henter vand: Det er ofte børnenes arbejde at hente vand. Nogle gange er der langt til en pumpe eller en brønd med godt vand. Vandet i floderne kan ikke drikkes af mennesker. Det bruges til husdyr og til at vaske tøj i.

Rent drikkevand: Man bliver tørstig i varmen. Drikkevandet henter børnene i en brønd eller ved en vandpumpe. Det er vigtigt, at vandet er rent. Beskidt vand kan give mennesker mange forskellige sygdomme.

KAPITEL 4

Drissa tjener penge

Drissa kunne mærke benene ryste under sig.

Selvom han havde haft job i minen i et par uger nu, havde han slet ikke vænnet sig til at kravle ned i det mørke hul. Hans mor var blevet meget trist, da hun opdagede, at han var holdt op i skolen. Men da han gav hende sin første løn fra minen, gjorde hun ikke mere vrøvl. Hun havde brug for de penge, han tjente.

Han trak vejret dybt et par gange og så ned i hullet. Det var trangt og dybt. Det lå under ham som en orm af mørke, der bare ventede på at sluge ham.

"Hey bangebuks," sagde en af de andre drenge, lige da Drissa skulle til at klatre derved. "Vil du ikke have denne her. Den hjælper. Når du spiser den her, frygter du ingenting."

Drissa kiggede på den pille, drengen holdt frem imod ham. Han vidste godt, at mange af de andre spiste den slags piller. Det havde Madi fortalt. Men han vidste også, at de var farlige. De gjorde folk tossede.

"Nej tak," mumlede Drissa. "Jeg er ikke bange."

Den anden dreng grinede og stak pillen i lommen. Han hev sin mobil op i stedet og tog et foto af Drissa.

"Nej, nej," sagde han og vendte sin mobil mod Drissa. "Du ser slet ikke bange ud."

Drissa så væk. Han vidste godt, at han var stiv i ansigtet af skræk, men der var ikke noget at gøre ved det. Han ville nok snart vænne sig til minen. Det håbede han i hvert fald.

Han følte sig frem med sine bare fødder. Han fandt en smal afsats i væggen, han kunne træde på. Så begyndte han at kravle nedad. Lygten, der sad i en rem i hans pande, lyste svagt. Men den holdt i hvert fald mørket en smule på afstand. Drissas hjerte slog hårdt. Over ham blev stemmerne fra de andre drenge mere og mere svage i takt med, at han kom længere ned. Han vidste, at den ældre dreng lige nu viste de andre fotoet. De andre ville grine ad ham.

Hullerne i guldminen: Drengene kravler ned i mineskakterne for at hakke jord og sten løs. Hullerne kan godt være dybe. Der er helt mørkt nede i minegangene. Derfor har drengene en lygte bundet fast til hovedet.

Pigerne arbejder hårdt:

Pigerne i guldminen arbejder også. De henter en masse vand. Det skal bruges til at vaske jorden nede fra minen med for at finde guld. De passer også de små børn og hjælper til med at lave mad.

"Alt det bedste ligger gemt under overfladen," sagde han til sig selv. "Nu skal jeg derned og finde en masse guld."

Det var det eneste, han tænkte på, hver gang han var nede i minen. Han sagde det højt, for at minde sig selv om, hvorfor han gravede guld. Griotens fabel om hunden og hønen havde jo lovet ham, at dette var det rigtige at gøre.

Hullets vægge var støttet af tykke **bjælker**. Alligevel smuldrede jorden og faldt ned, når han rørte væggene. Drissa vidste, at han skulle passe på. Minen var skrøbelig. Den smalle gang kunne falde sammen, hvis man ikke var varsom. Drissa gravede i den samme gang, som Madi havde gravet i. Han var bange, hver gang han var dernede.

"Alt det bedste ligger gemt under overfladen," gentog han. "Alt det bedste ligger gemt under overfladen."

Han kravlede ned for enden af gangen og gik i gang med at hakke i bagvæggen. Den jord, han hakkede væk, samlede han i en sæk. Når den var fuld, ville de andre hive den op og **rense jorden** for at lede efter små bitte klumper af guld.

Bjælker

For at gangene nede i guldminerne ikke skal styrte sammen, sætter folk bjælker op. De støtter væggene og loftet i gangene. Det gør det en smule mindre farligt at arbejde i minerne, men jorden kan stadig nemt brase sammen.

Rense jorden

Guldklumperne er meget små, så de kan være svære at se. De gemmer sig i jorden og inde i stenene. Derfor skal man knuse stenene og vaske jorden for at få fat i guldet. Guld er tungt, og derfor falder det til bunds. Sten, sand og jord bliver skyllet ud med vandet.

Knuse sten: Guldet kan også gemme sig inde i stenene fra minen. I nogle guldminer har de en maskine, som knuser stenene. Her er det kvinderne, der knuser sten med en hammer.

Vaske jord: Jorden fra guldminen bliver vasket. Hvis der er et lille stykke guld i jorden, så bliver det liggende på brættet. Der er et stykke stof eller skind på brættet, som den lille guldklump kan hænge fast i.

Pludselig syntes Drissa, at han kunne mærke en svag rystelse. Han holdt op med at hakke. Nu mærkede han noget jord fra gangens loft ramme ham i hovedet. Hans hjerte sprang et slag over. Panik bredte sig i hans krop som syle af is.

Gangen måtte være ved at falde sammen!

Han ville dreje rundt og flygte, men det sortnede for hans øjne. Han hev efter vejret, men det føltes, som om der ingen ilt var i luften. Han kunne mærke sine ben give efter. Og med ét lige dér i mørket så han en antilope lige foran sig.

Den dukkede op ud af et svagt gyldent lys. Et sært lys, der ikke kom nogen steder fra. Den havde en maske på hovedet, og den så på ham med sine store mørke øjne.

"Har du glemt det, fugleklat?" spurgte den. "Du skal jo bruge det dér."

Antilopen stak sin mule helt hen til Drissas hoved. Han forsøgte at gå bagud, men han kunne ikke røre sig.

"Kom nu fugleklat. Det bedste er under overfladen."

Antilopen stejlede, og Drissa var bange for, at den ville sparke ham med sine hårde hove.

"Det er jo også det, jeg gør!!!" skreg Drissa panisk.

Antilopen havde pludselig arme i stedet for sine forben. Den pegede på sit eget hoved.

"Alt det gode under overfladen ligger derinde," fnøs den.

"Kom nu, fugleklat!"

Drissa faldt bagud. Alt blev sort.

Guldminebyen: Husene i guldminebyen er oftest lavet af brædder, pinde, plastik og bølgeblik. På hovedgaden er der butikker. Der er en smed og en bager. Det er også her, guldhandlerne holder til.

Guldhandleren: Finder man guld, kan man sælge det til guldhandleren. Han lægger guldet i den ene vægtskål og lægger tændstikker i den anden. Så ved han, hvad guldet vejer.

Det næste, han så, var fire unge drenge, der lænede sig ind over ham. Solen skinnede bag dem, og Drissa kunne høre stemmer og lyden af folk, der hamrede på sten.

"Hvad skete der?" sagde den ene dreng.

Drissa satte sig skræmt op. Han troede først, at han var død, men det virkede slet ikke sådan.

"Gangen faldt sammen," fløj det ud af ham.

De ældre drenge lo højt. Ham, der havde tilbudt Drissa en pille, slog sig på låret.

"Det eneste, der faldt sammen, var dig, grønskolling," lo han.

Drissa så sig forvirret omkring.

"Hvordan går det med ham?" Drissa kunne kende **mine-ejerens** stemme. Det var en kvinde, og hun ejede kun dette ene hul. Derfor var hun meget streng, hvis drengene holdt op med at grave.

"Han har det fint," svarede en af de andre drenge. "Han er bare en bangebuks."

"Jeg ..." Drissa følte sig såret. Han havde mærket, at gangen rystede, og der var faldet jord ned.

"Gå hjem med dig," sagde mine-ejeren, mens hun rystede på hovedet. "David tager over for dig."

"Jamen ...", indvendte Drissa og kom op at stå.

Men mine-ejeren var allerede begyndt at gå. Der var ikke noget at diskutere.

Mine-ejeren

Mine-ejeren ejer guldminen. Han eller hun kan eje et enkelt minehul eller flere. Mine-ejeren skal sørge for de børn, der arbejder i minen. De børn, som kommer langvejs fra, skal have et sted at sove og mad hver dag. Mine-ejeren får ofte halvdelen af guldet. De drenge, der arbejder i minen, må dele den anden halvdel.

Flere og flere bor i byerne: Flere og flere flytter til de store byer. Nogle klarer sig godt og får et job. De kan bo i en moderne lejlighed eller få andre til at bygge deres hus. Alle andre må selv bygge et hus eller skur i byens udkant. Eller leje et.

Hjemmelavede mursten:

Folk på landet laver selv mursten, når de skal bygge et hus. Murstenene laves af jord og vand. Efter 14 dage i solen er murstenene blevet helt tørre. Så er de klar.

DE HELLIGE KROKODILLER

FRA SABOU

*Fortalt af en mand i landsbyen Sabou i Burkina Faso.
Gendigtet og nedskrevet af Lise Bidstrup.*

For længe siden boede der en jæger i en lille landsby. Landsbyen hed Sabou.

En dag skulle han ud på jagt. Han gik langt ud i bushen. Hele tiden holdt han sit spyd klar. Han ville gerne fange et stort dyr. Det ville give en masse mad.

Jægeren gik og gik. Men den første dag så han ingen dyr. Anden dag heller ikke. Tredje og fjerde dag så han heller ikke et eneste dyr.

Nu var jægeren ked af det. Han ville ikke gå hjem uden mad til sin familie. Han var også træt. Sulten og tørstig. Han var kommet langt væk fra sin landsby. Han havde næsten ikke flere kræfter.

Jægeren kæmpede sig videre. Men til sidst var han meget svag. Han faldt om ved bredden af en flod.

En krokodille kom forbi og så jægeren. Men den lod være med at spise ham. I stedet

ville krokodillen hjælpe jægeren. Med sin hale sprøjtede den vand op i jægerens mund. Så vågnede han og fik lidt at drikke.

Krokodillen reddede jægerens liv.

Nu gik jægeren hjem igen. Han fortalte alle i landsbyen, hvad der var sket.

Høvdingen blev meget glad. Han bestemte, at alle mændene skulle grave en sø. Lige ved siden af deres landsby.

Så gik mændene ud til floden, hvor jægeren var blevet reddet. De hentede alle krokodillerne, der levede der. De bar krokodillerne hjem til deres nye sø.

Siden den dag har beboerne i Sabou og krokodillerne levet fredeligt side om side.

Menneskene beskytter de hellige krokodiller. Og krokodillerne lader menneskene bruge søens vand uden at skade dem.

Sådan er det stadig i landsbyen Sabou.

KAPITEL 5

På tur med hr. Kaboré

"Det er surt, men jeg kan ikke bruge dig. Din bror var modig. Du kan ikke klare hans job. Kom igen om et par år."

Drissa så på mineejeren. Hendes øjne var mørke og hårde. Hun ville ikke ændre mening.

Drissa havde lyst til at råbe. Hvordan skulle han så hjælpe sin mor? Hvordan skulle han hjælpe familien? Han vendte rundt. Der var ikke noget at gøre. De andre var allerede i gang nede i minerne.

Drissa anede ikke, hvad han skulle gøre. Hans mor ville blive skuffet nu. Alt var gået skævt, siden Madi døde. Han var holdt op i skolen. Og nu havde han heller ikke sit job i guldminen. I øvrigt så han sære syner, hvor masker og dyr var efter ham.

Vejen hjemad var lang, og Drissa var i dårligt humør. Han have ikke spor lyst til at gå hjem. I stedet satte han sig i vejkanterne for at være lidt alene.

"Hvad laver du her?"

Drissa kiggede op. En **motorcykel** var stoppet ved siden af ham. På den sad hans lærer, hr. Kaboré.

"Du burde komme tilbage i skole," sagde hr. Kaboré. "Du skal ikke arbejde i de miner. Du er en af de bedste elever, jeg har haft."

Motorcykel

Kun få har råd til at have en bil i Burkina Faso. Der er til gengæld mange motorcykler og scootere. De er smarte ude på landet. De er også den hurtigste måde at komme rundt på inde i byerne. Men de fleste nøjes med en cykel. Både cykler og motorcykler kan man få repareret overalt, selv i små landsbyer.

Drissa kiggede ned i jorden. Lærerens ord var rare, men han kunne ikke gå i skole. Han blev nødt til at finde på en måde at tjene penge på. Penge til mad til familien.

"Hop op," sagde læreren. "Jeg skal vise dig noget."

Drissa tøvede lidt, men til sidst satte han sig op på motorcyklen bag hr. Kaboré.

"Hvad skal vi?" spurgte han.

"Det finder du ud af," sagde hr. Kaboré med et smil.

De kørte et lille stykke ude på den store vej. Hr. Kaboré gassede op. Drissa nød at mærke vinden i ansigtet. Snart var de kommet ned til byen, og hr. Kaboré holdt ind til siden.

"Kom med," sagde han bare.

Han fikser mobilen: Mange burkinere har mobiltelefon. De ringer, betaler regninger og sender sms'er med den. Går mobilen i stykker, kan den ofte repareres, mens du venter.

En selfie i farten: Æslet er det vigtigste husdyr i Burkina Faso. Det bruges til transport af alle slags varer. Det går ikke så hurtigt med en æselkærre, så der er god tid til at tage en selfie.

De gik gennem det gamle **marked**. Et virvar af små boder, hvor man kunne købe alt, hvad man havde brug for. Der var tøj, sko, mad, tasker og alt muligt andet. Hr. Kaboré stoppede foran et lille værksted, hvor de reparerede motorcykler. Drissa kendte godt det værksted. Han havde ofte kigget på de seje motorcykler, som stod uden for. Sådan én ville han gerne have. Men han regnede ikke med nogensinde at få råd.

"Det er en af mine gamle elever, der har det her værksted," sagde hr. Kaboré. "Jeg vil gerne have, at du hilser på ham."

Drissa gik med ind i det lille værksted. En ung mand med et bredt smil tog imod dem. Hr. Kaboré lagde en hånd på Drissas skulder.

"Det her er Drissa," sagde han. "Det er ham, jeg har fortalt om."

Den unge mand rakte en hånd frem. Drissa tog den. Hans greb var fast.

"Taner her var også en af mine bedste elever," sagde hr. Kaboré. "Han havde også job i minen engang."

Taner nikkede.

"Det er rigtigt," sagde han. "Men hr. Kaboré fik mig tilbage i skolen. Nu har jeg mit eget værksted."

Han slog ud med hånden.

"Men ..." sagde Drissa.

Hr. Kaboré så alvorligt på ham. "Minen er ikke et godt sted. Det er farligt," sagde han. "Og du er alt for klog til at være der. Du skal ..."

Marked

Der er markeder overalt i Burkina Faso. Her kan man finde alt det, man lige står og mangler. Markedet er fyldt med små boder og ligger udenfor på en stor plads. Hver bod sælger forskellige ting. Man kan købe mad, sæbe, legetøj, mobiltelefoner, tøj, høns, cykler og meget andet.

"Men min mor har brug for penge," afbrød Drissa. "Ikke om ti år, når jeg er færdig med min skole. Hun har brug for dem nu."

Taner holdt en finger op i luften.

"Sådan tænkte jeg også, da jeg var i din alder. Men se mit liv nu. Jeg tjener gode penge, og jeg er sund og rask. Børn i minen bliver syge af alt det støv."

Drissa klemte sine læber hårdt sammen. Han vidste godt, hvad de mente, men det var alt for svært. Desuden havde antilopen sagt, at han skulle grave dybt. Det var også det, grioten havde fortalt i fabelen om hunden og hønen. Han skulle langt ned under overfladen.

"Jeg håber, du kommer tilbage i skolen," sagde hr. Kaboré. "Det burde du."

En hel bunke dunke:

Mange burkinere har enten en knallert eller en cykel. Cyklerne bruger de også til at transportere alle mulige ting. Her er det en masse tomme dunke til vand.

Busser med læs på: Der kører masser af små og store busser mellem byerne i Burkina Faso. De er tæt pakket med passagerer og ting på taget. Ofte går busserne i stå midt på landevejen.

GRIBBEN & ØRNE

Fortalt af høvdingen i landsbyen Taré i Burkina Faso. Gendigtet af Lise Bidstrup.

Det var en varm dag ved floden. I et højt træ sad en grib. Så kom der en ørn og satte sig ved siden af.

"Hvorfor sidder du her?" spurgte ørnen.

"Jeg venter på mad," sagde gribben. Ørnen lo.

"Man kan da ikke vente på mad," sagde den. "Man skal jage for at få mad."

"Jeg får min mad fra Gud," sagde gribben. "Han skal nok sørge for mig."

Ørnen lo endnu mere. Han havde aldrig før hørt noget så dumt.

Men den sorte grib slog bare med sit hoved.

"Gud skal nok sørge for, at jeg får mad," gentog den.

"Jeg vil jage," sagde ørnen. "For jeg vil have mad nu."

Gribben blev i træet. Men ørnen fløj langt for at fange mad.

Næste dag kom ørnen tilbage til træet ved floden. Gribben sad der stadig.

"Var det en god jagt?" spurgte gribben.

"Nej," sagde ørnen. "Det er svært at finde føde."

"Jeg skal nok få mad," sagde gribben. "Det sørger Gud for."

Ørnen fløj sin vej igen. Den var meget sulten nu.

Tredje dag kom ørnen igen hen til træet ved floden. Gribben var der stadig. Pludselig så ørnen en høne, der gik tæt på vandet.

"Nu skal jeg have mad," sagde den. "Så kan du jo vente her."

Gribben nikkede, og ørnen fløj. I det samme skød en jæger en pil efter hønen og en pil efter ørnen. Begge fugle døde. Jægeren skar dem op og tog indvoldene ud. Så gik han tilbage til sin landsby med sit bytte.

Nu kunne den sorte grib roligt flyve ned og spise indvoldene. Den blev meget mæt.

Siden den dag har gribbene bare siddet stille og ventet på, at maden kom til dem.

KAPITEL 6

Drissa bliver vred

På vej hjem fra byen fik Drissa pludselig øje på den gamle griot. Ham, der havde fortalt fabeln om hunden og hønen. Han sad uden for en lille café og drak en kop kaffe. Pludselig kunne Drissa mærke vreden ulme i sig. Det var hans skyld det hele. Det var ham, der havde sagt, at Drissa skulle grave efter guld.

Han gik hen til grioten.

"Du snød mig," fløj det ud af Drissa i samme øjeblik, grioten hævede sit blik.

Den ældre mand så roligt på Drissa. Han lænede sig en smule fremad, så hans ansigt blev lyst op af den skarpe sol.

"Jeg snød dig?" sagde han. "Hvordan snød jeg dig?"

Drissa var harm. Al den vrede og sorg, som han havde følt, lige siden Madi forlod ham, sydede i hans krop.

"Du sagde, at jeg skulle grave efter guld," sagde Drissa. "Det var løgn. Alt er gået galt, siden jeg hørte på din åndssvage fabel."

Grioten rettede sig op. Han var helt rolig. Han blev ikke sur, selvom Drissa talte respektløst til ham.

"Jeg sagde ikke, hvad du skulle gøre," sagde han. "Jeg fortalte dig en fabel. Ikke andet."

"Men ..." stammede Drissa.

"Det var dig selv, der besluttede, hvad fabeln skulle betyde for dig. Ikke mig."

"Du sagde ..." begyndte Drissa, men holdt inde. Grioten havde ret. Det var ham selv, der havde ment, at fabeln handlede om at grave guld. Grioten havde aldrig sagt noget om det. Grioten smilede svagt.

"Hvorfor troede du, at du var hønen i den fabel?" spurgte han. "Kunne du ikke være hunden? Eller den gamle mand?"

Drissa stivnede. Fabeln kunne forstås på mange måder. Det hele kunne ses fra flere sider.

Gademad til de lækkersultne: Kvinden her sælger små boller. Sådan en bolle hedder en gâteau. Det er fransk og betyder egentlig en kage. Men disse boller er ikke søde. De er gode at dyppe i chillisovs.

Fade på hovedet: På markederne går pigerne rundt med fade på hovedet. Det er den nemmeste måde at bære de tunge fade på med frugt, fisk og andre madvarer.

"Og selv, hvis du er hønen, hvad så? Hønen skal skrabe jord væk for at komme ned under overfladen og finde det bedste. Men måske skal historien ikke forstås sådan for dig? Måske er det noget andet, du skal grave i?"

Drissa så på grioten. Han havde masser af rynker, og hans grå hår lyste i solen.

"Men ..." sagde Drissa med et suk. "Men hvad skal jeg så gøre?"

Grioten lo blødt og slog ud med hænderne.

"Det ved jeg ikke, knægt. Jeg fortæller bare historier."

Drissa følte sig tom inden i. Al hans vrede var dampet bort. Grioten havde ikke noget med guldminen at gøre. Måske havde han heller ikke noget med Madi at gøre. Måske fortalte han bare historier.

"Undskyld," mumlede Drissa og vendte rundt.

Han blev nødt til at gå hjem og fortælle mor, at han ikke længere havde arbejde i minen. I morgen måtte han finde ud af, hvad han så skulle gøre for at **tjene penge**.

Tjene penge

Mange børn i Burkina Faso er nødt til at arbejde. De skal tjene penge, så familien kan få mad, tøj og medicin. Men børn får ofte de værste jobs. Dem, som andre helst ikke vil have. Børnene tjener kun ganske lidt, og der er slet ikke arbejde nok til dem alle. Arbejdet kan være farligt. Og måske kommer børnene ikke i skole.

Få syet en flot kjole: Der er alle mulige små boder og butikker på et marked. Du kan også få syet en flot kjole i alverdens farver og mønstre. Skrædderen lapper også gerne et hul i bukserne.

Masser af grønt: Selv i de små byer kan man købe en masse forskellige grøntsager. Sælgerne er ofte de familier, der bor i nærheden og dyrker grøntsagerne selv. Burkinerne er ret vilde med grønne bønner.

KAPITEL 7

Den magiske maske

Drissa var næsten helt hjemme ved sin egen boplads, da noget i aftenens lys ændrede sig.

Han stoppede op og så sig bagud. Han syntes, han hørte en lyd, men alt var stille. Solen stod lavt på himlen nu. For en gangs skyld rørte der sig ikke en vind. Drissa stivnede. Lyden var der igen. Han ville helst hurtigt hjem, men noget tvang ham til at blive stående.

Så dukkede den op igen.

Drissa gispede. Den kom lige ud fra **majsmarken** med blikket rettet direkte mod ham. Det var den gyldne antilope. Som altid havde den masken fra Madis begravelses-fest på hovedet.

Drissa gik baglæns væk fra den, men antilopen satte farten op. Masken havde tænder, og antilopens øjne lyste så skarpt, at den overgik solen.

Drissa vendte rundt og begyndte at løbe. Han kunne ikke høre, om antilopen kom efter ham. Den eneste lyd, der var, var hans eget åndedræt. Han så sig panisk over skulderen. Der var ikke længere en antilope efter ham.

Nu var der en danser og en masse svævende masker.

Det var en danser af samme slags som ham, der havde danset

Majsmarken

Ude på landet dyrker mange deres egne små marker. Det er en stor hjælp. Det giver mad til familien og nogle gange også nok til at sælge lidt. Især hvis de har en mark, der er tæt på en sø eller en flod. Der er nemlig meget tørt og varmt i Burkina Faso. Så man skal helst kunne vande.

ved Madis fest. Han havde den sorte dragt af snore på og en antilopemaske på sit hoved.

De svævende masker hvæsed.

De hvæsed og knurrede, mens de gled gennem luften efter Drissa.

Han løb alt, hvad han kunne. Han løb ind gennem marken, ind gennem området med guldminer, helt til han kom hjem til bopladsen og til baobabtræet. Det træ, hvor Madi og han plejede at lege, da de var små.

Elefant-landet: I mange afrikanske lande er elefanten en truet dyreart. Her i Burkina Faso får elefanterne for det meste lov til at være i fred. Der lever store flokke i landets skove.

Hellige krokodiller:

Krokodiller er farlige dyr. Men i Burkina Faso regnes krokodillen for at være et helligt dyr. Nogle steder fodrer man dem derfor ligefrem med kyllinger.

Det gjorde ondt i hans bryst, og han kunne ikke få vejret. Hans ben var som smør under ham. Han stoppede under træet og vendte front mod danseren og de vrede masker.

"Hvad vil I? Hvad vil I mig?" råbte han ude af sig selv.

Danseren stod stille. De mange masker svævede ind over ham, indtil de nærmest gled ind i hinanden og blev til én. Nu havde danseren almindeligt tøj på. Han var stille. Han stod helt roligt foran Drissa. En solstråle banede sig vej ned gennem baobabtræets grene og landede på antilopemasken foran hans ansigt. Den lyste maskens røde, sorte og hvide farver op.

"Hvad vil du?" sagde Drissa sagte.

Tanker fløj rundt i hans hoved. Var det en ond ånd, der kom for at straffe ham for alle de fiaskoer, han var skyld i?

Personen hævede sin hånd og hev langsomt masken af.

Drissas hjerte sprang et slag over.

"Madi?"

Han nikkede. Madis ansigt var næsten som glas, men der var ingen tvivl om, at det var ham.

"Jeg troede, du havde mere mellem ørerne, fugleklat," sagde Madi med en blid stemme. Han lød som sig selv – og så alligevel ikke helt.

"Jeg prøver," sagde Drissa og kunne mærke en tåre glide ned af sin kind. "Jeg lyttede til din fabel og gjorde, hvad du sagde."

Madi rystede på hovedet.

"Du kan jo ikke grave guld med de der tynde arme," sagde han med et drillende smil. "Det, du skal grave ind i, er dig selv. Dit hoved. Det er jo der, du skal finde det, du er god til."

"Men jeg vil være ligesom dig," græd Drissa.

Nyttige dromedarer: Nogle folk i Burkina Faso lever i meget tørre egne tæt på den store ørken Sahara. Her er det godt at have en dromedar som husdyr. De kan nemlig klare sig længe uden mad og vand.

De flotteste fugle: Hvis du kan lide flotte fugle, så er Burkina Faso et spændende sted at rejse. Her er det en farvestrålende bi-æder. Dem findes der flere forskellige arter af.

Madi lo.

"Det er du ikke, for jeg var stærk i armene. Du er stærk i ..."

Pludselig begyndte Madi at falme. Han forsvandt lige så stille, og det eneste der var tilbage, var en maske. Antilopemasken. Den lå på jorden ved Drissas fødder. Han bukkede sig og tog den op.

Den var så lille, så den kunne ligge i hans ene hånd. Den føltes på en måde varm. Varm og beroligende. Det var, som om Madi var tæt på, når han så på den lille maske. Han knugede den ind til sit bryst og gik ind mod hytten. Han havde skuffet sin bror. I stedet for at følge det råd, Madi altid havde givet ham, havde Drissa forsøgt at blive til noget andet, end det han var. Han havde forsøgt at blive Madi.

Drissa drømte ikke den nat. Han sov slet ikke.

Han tænkte over den fabel, grioten havde fortalt ham. Han overvejede de ord, Madi havde sagt.

Det hvide guld: Du har sikkert noget tøj, som er lavet af bomuld. Måske kommer det fra Burkina Faso. Her dyrker mange bønder bomuld. Det meste sælger de til tøj-fabrikker i andre lande. De kalder bomulden for "det hvide guld".

Sheasmør: Sheasmør laves af nogle nødder, der vokser på træer i Burkina Faso. Smørret kan bruges til madlavning i stedet for olie. Men det bruges også til at smøre på huden eller til at lave creme og sæbe.

HYÆNEN FÅR EN LÆRESTREG

Fortalt af høvdingen i landsbyen Taré i Burkina Faso. Gendigtet af Lise Bidstrup.

Der var engang en mand, som havde en kone, fire børn og en masse geder. En dag skete der et uheld, og manden døde. Konen var ked af det.

"Du skal ikke være bange, mor," sagde den ene søn. "Vi har jo vores geder. Så kan vi få mælk og ost. Vi skal nok klare os fint."

Men så en aften kom en hyæne forbi.

"Jeg vil fange min mad her," sagde hyænen og tog en ged.

"Åh nej," sagde konen.

"Kom tilbage med vores ged," råbte datteren.

Men der var ikke noget at gøre.

Dagen efter kom hyænen igen.

"Jeres ged smagte godt," sagde den. "Nu vil jeg spise en til."

Hyænen kom igen hver aften. Den spiste ged efter ged.

Til sidst var der kun én ged tilbage. Nu var konen meget ked af det. Hun satte sig uden for sin hytte og græd.

I det samme kom en løve forbi.

"Hvorfor græder du?" spurgte løven. Så fortalte konen alt om hyænen og gederne.

"Bare rolig," sagde løven. "I aften skal du tage din ged med ind i hytten. Så skal jeg nok give hyænen en lærestreg."

Samme aften kom hyænen igen. Det var helt mørkt. Henne ved hytten fandt hyænen et stort dyr.

"Sikke en stor ged," sagde hyænen.

Og så trak den det store dyr med sig ud i bushen.

Da hyænen kom hjem til sin egen hytte, stod dens kone og ventede. Hun var meget sulten.

"Halløj!" råbte hyænen. "Find den store gryde frem. Nu skal du koge en kæmpe ged."

"Ih, hvor skønt," sagde hyænenes kone.

Så gik hyænen ind i sin hytte og tændte lyset. Men nu så den, at den store ged slet ikke var en ged. Det var løven.

Løven brølede, så hele hytten rystede.
Hyænen og dens kone blev meget bange
og løb langt ud i bushen.

Fra den dag har hyæner holdt sig langt
væk fra mennesker. Og nu spiser hyæner
kun den mad, de kan finde ude i bushen.

KAPITEL 8

Afsked med Madi

Næste morgen var Drissa tidligt vågen. Han stod op uden at lave den mindste lyd. Hans søster sov tungt.

Han gik ud på bopladsen, hvor hans mor havde fået gang i bålet, og var ved at koge tô. Hun smilede til ham, da han satte sig på jorden ved siden af hende. Drissa vidste godt, hvad han ville sige, men han havde svært ved at finde de rigtige ord.

Flere gange åbnede han munden for at fortælle hende, hvad han havde sat sig for. Men hver gang opgav han, fordi alle ord lød dumme i hans hoved. Hans mor rodede i ilden med en kæp, så gnister fløj op i luften som små gule stjerner.

"Jeg har ikke job i minen mere," fløj det ud af Drissa.

"Det ved jeg," sagde hans mor uden at fortrække en mine. Hun rørte rundt i grøden med en rolig hånd.

Drissa så paf på hende.

"Du ... du vidste det?"

Mor smilede, mens hun hældte grøden i gryden, som hun satte over bålet.

"Jeg vidste det," sagde hun. "Og jeg ved også, at du har været en del igennem, siden Madi døde. Du har haft meget at tænke over. Du har ... været et andet sted."

Drissa kiggede på hende. Gad vide, hvor meget hun var klar over? Vidste hun alt om de uhyggelige masker? Vidste hun, at

Madi var kommet? Hun så ikke skræmt ud. Hun var heller ikke vred over, at Drissa ikke havde sit job. Hun virkede næsten glad. Han forstod det ikke. Mor stoppede med at røre i gryden og så Drissa i øjnene.

"Lykkedes det for dig?" spurgte hun. "Fandt du ud af det, du skulle?"

Drissa sank en klump.

"Jeg tror, Madi hjalp mig," hviskede han.

Mor løftede et øjenbryn, men der var et smil på hendes mund.

"Jeg vil gerne gå i skole igen," sagde Drissa fuld af håb.

Mor rørte en enkelt gang i grøden, så den ikke brændte på.

"Selvfølgelig."

Drissa gned sine fingre. Han havde været så nervøs for, hvad mor ville sige. Han var nervøs for, at det ikke kunne lade sig gøre. At de ikke havde penge nok.

"Er det muligt?"

"Det er muligt, hvis det er det, du virkelig vil. Ingen kan tvinge dig til at blive dygtig. Det bliver du kun, hvis du selv ønsker det."

"Det eneste sted, jeg ikke er en fugleklat, er mellem ørerne," sagde Drissa.

Mor kiggede spørgende på ham. Han trak på skuldrene.

"Det var bare noget, Madi sagde til mig," smilede han.

Gang i bordfodbolden: I byerne mødes drengene om aftenen og spiller bordfodbold. Bordene står på gaden uden for små cafeer og kiosker. Det koster en mønt at spille.

Vilde med fodbold: De fleste drenge i Burkina Faso – men også nogle piger – elsker at spille fodbold. De er også meget stolte af deres landshold i fodbold, som er et af de bedste hold i Afrika.

Mor tog gryden af bålet.

"Vil du vække din far og søster? Maden er klar," spurgte hun.

"Tak mor," sagde Drissa, inden han rejste sig.

"Om nogle år er det mig, der takker dig," sagde hun stille, og Drissa vidste, hvad hun mente.

Han glædede sig til at komme i skole igen og se, hvor meget der var under overfladen. Han glædede sig til at lære mere. Og til at se, hvor det kunne føre ham hen i livet.

Da Drissa var på vej hjem fra skole den dag, gik han alene. Hans kammerater var på vej ud til minen, men Drissa skulle ned på det gamle marked. Taner havde sendt bud efter ham. Måske kunne han bruge én i sit værksted, der var god til tal.

Drissa gik på en sti, hvor der lå en mark på den ene side og søen på den anden, og med ét fik en lyd ham til at gå i stå. Lyden blev højere, og i næste nu kom en antilope ud fra marken. En antilope uden gyldent lys omkring sig.

Den stoppede og stod på stien få meter fra ham. Dens ører virrede, mens den så på ham.

"Tak for al din hjælp," sagde Drissa stille. "Du må godt tage af sted nu. Jeg skal nok klare mig."

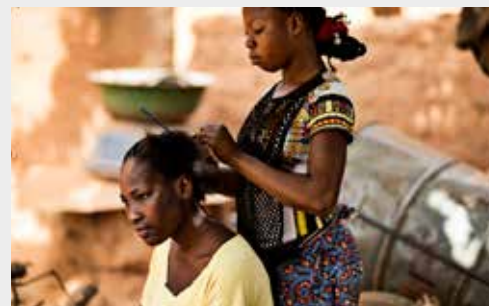
Antilopen prustede svagt. Den lavede et vip med hovedet et par gange. Så satte den af.

Drissa så den forsvinde i en lille bue om søen og ind i buskadset på den anden side. Den sprang et par gange, og så så det ud, som om den fordampede op i det rene ingenting.

Drissa smilede.

Flotte frisurer: Pigerne i Burkina Faso går meget op i deres frisurer. Ofte bliver håret flettet og dekoreret med farverige perler eller andre slags flot pynt. Når man fletter håret helt nede ved hovedbunden, føles det mindre varmt på de mange hede dage.

Billigt at få ordnet hår:

Der findes mange frisører på markederne. Det er ikke særlig dyrt at få en flot frisure, så de fleste har råd til det. Og ellers kan man få en ven til at sætte håret.

SÅDAN BOR BØRNENE I BURKINA FASO

Bopladsen på landet

Ude på landet bor mange familier på en boplads. I en landsby kan der være mange bopladser – en til hver familie. Bopladsen består af flere små huse eller hytter, der tilsammen danner en cirkel. Oftest bor børn, forældre og bedsteforældre på den samme boplads. På den måde kan de hjælpe og passe på hinanden.

På bopladsen er køkkenet ude

Hytterne på en boplads bliver for det meste kun brugt til at sove i. Derfor er hytterne oftest meget små. Fattige folk på landet ejer heller ikke ret mange ting som for eksempel tøj og møbler. Køkkenet er udenfor på gårdspladsen, og man laver al maden over et bål. Det er også herude, man sidder og spiser sammen.

Guldmine-huset har plastik-tag

Nogle familier i Burkina Faso arbejder og bor ved en guldmine. De ved ikke, hvor længe de bliver boende der. De vil helst tjene penge nok til at kunne flytte væk. Derfor bruger de ikke kræfter på at bygge huse af ler eller mursten. I stedet bor de under store stykker plastik. Væggene er lavet af sivmætter.

Indenfor i guldmine-huset

Indenfor har denne unge mand lige plads til en stol og det vigtigste mine-værktøj. Her kan han sidde i skyggen. Bag væggen er hans madras og hans mad, tøj og andre ting. De fleste drømmer om at finde guld nok til at bygge et bedre hus et andet sted. Et hus, hvor de kan bo med familien, dyrke grøntsager og måske have et par geder.

I storbyen ligger slum-huset

Flere og flere mennesker i Burkina Faso flytter ude fra landet og ind til de større byer. Her håber de at finde et bedre arbejde. Hvis man ikke har så mange penge, kan det være svært at få et sted at bo i byen. Så må familien bygge et lille hus i slummen. Man kan også leje et hus, så man slipper for at bygge et selv.

Indenfor i slum-huset

Ofte har familier i slummen to små huse med ét rum i hver. Et hus til at sove i og et til alle familiens ting. Slummen er et område i byen, hvor der bor rigtig mange fattige mennesker på meget lidt plads. Der er ikke vand, strøm eller toilet i husene. Der kommer heller ikke en skraldebil og henter affald. Det bliver brændt af i stedet for.

Familien ejer sit eget hus

Det er ikke alle mennesker i Burkina Faso, der er fattige. Der er også familier, som har fået en uddannelse og et godt arbejde. Så har de råd til at købe et lille stykke jord og bygge et solidt hus. I dette hus er der både vand, strøm og toilet. Forældrene har også råd til at sende børnene i skole.

Indenfor i det gode hus

Her i huset er der både en stue og et par soveværelser. De har også TV og en stor fryser. I en familie som den her behøver børnene ikke at arbejde. Familien betaler også for en hushjælp, som vasker deres tøj. I stedet for at arbejde kan børnene lege med deres kammerater, lave lektier eller gå til fodbold.

I BURKINA FASO MÅ MANGE AF BØRNENE ARBEJDE

Mange børn må arbejde

Rigtig mange børn i Burkina Faso må arbejde for at tjene penge til familien. Så meget, at de ikke kan gå i skole. Så lærer de heller ikke at læse, skrive og regne. De arbejder mange forskellige steder – både på landet og i byerne.

En del af dem arbejder i de små guldminer. Det arbejde er både hårdt, beskidt og usundt for børnene. Drengene knuser jord og sten, som andre har gravet op. Når de er stærke nok, graver de selv nede i de dybe mineskakter. Pigerne knuser og vasker jordklumperne for at finde guld.

Børnene planter ris i vandet

Børnene her hjælper til i rismarken. Lige nu sætter børnene de små, nye risplanter. De skal vokse i mudder og vand, så det er kun ved floden, der er rismarker. Det er vigtigt, at rækkerne er helt lige. Derfor går børn og voksne lige ved siden af hinanden. De fleste af børnene her går i skole. De hjælper til med arbejdet, når de har fri.

Børnene henter vand

Ude på landet er det helt almindeligt, at børnene henter vand ved brønden. Ofte er der en lang tur at gå til brønden, og så tager det lang tid. Hvis der er en brønd i landsbyen, kan mange af børnene nå at gå i skole. Børn har også andre opgaver derhjemme. Det kan være tøjvask og at passe de små brødre og søstre. Eller at hente brænde.

Børnene på markedet

Her på markedet er der mange børn, som arbejder for familien. Mange af dem går rundt med fade på hovedet. De sælger både appelsiner, tørrede fisk og mange andre ting. Nogle af dem står i familiens lille bod og hjælper til med at sælge grøntsager, tøj eller andet. De fleste af børnene på markedet har ikke tid til at gå i skole.

Børnene i bomuldsmarken

Mange familier tjener penge ved at dyrke og sælge bomuld. Når bomulden høstes, skal børnene hjælpe til på marken. De skal også hjælpe med at få de store bunker af bomuld op på lastbilen, der kører den til fabrikken. Så kommer de kun i skole en gang imellem. De kommer meget bagud med lektierne. Mange af de børn ender derfor med at droppe helt ud af skolen.

Nogle børn må tigge

Inde i de store byer er der også mange børn, som må arbejde ved at tigge. De går heller ikke i skole. De går ofte rundt med en stor, rød dåse. Den er bundet fast om halsen med en snor. Her håber de at få lidt mad eller lidt penge. Nogle af de børn har en meget fattig familie. Nogle af dem har ikke nogen familie og bor på gaden.

Man kan sælge plastik eller is

I byen kan børn tjene penge på mange slags arbejde. De arbejder hele dagen og tjener for det meste ikke særlig meget. Drengen på billedet sælger is og koldt vand i poser til at drikke. Men man kan også samle flasker og andre ting af plastik. Man får ikke pant for flaskerne som i Danmark, men man får et lille beløb for hvert kilo plastik.

VERDENSMÅLENE: ALLE LANDE ARBEJDER SAMMEN

Hvad er verdensmålene?

Vidste du, at verdens lande har lavet en aftale med hinanden? De har aftalt, at verden skal blive et bedre sted at være for alle. I fremtiden må der ikke længere være mennesker, som er meget fattige. Der skal være arbejde til alle. Ingen må gå sultne i seng. Alle børn i verden skal have en god skolegang. De skal også have lov til at besøge en læge eller komme på hospitalet, hvis de er blevet syge. Miljøet skal også blive renere, så både mennesker, dyr og planter kan leve godt. Denne store aftale kalder man for verdensmålene.

Alle lande skal hjælpe til

Alle verdens lande har lovet at hjælpe ad med at opnå verdensmålene. De er delt op i 17 mål, så det bliver lidt nemmere at følge, om tingene bliver bedre eller ej. Det er 17 opgaver, der skal løses helt – eller blive meget bedre. Alle målene skal være nået i år 2030. Det er faktisk ret snart. Du kan se alle 17 mål her på den modsatte side.

Det gælder også i Danmark

Verdensmålene handler meget om at gøre livet bedre for fattige mennesker i hele verden. Men de handler også om at gøre livet bedre i rige lande som Danmark. Vi skal også selv gøre vores eget land bedre. Vi skal bl.a. sørge for fred, flere gode jobs, renere miljø, og at piger og drenge får de samme muligheder.

Du kan også selv hjælpe til

Der er nok at tage fat på, for alle de 17 mål er store opgaver. De voksne og politikerne skal få det meste til at lykkes. Men alle kan hjælpe til. En af opgaverne er at hjælpe klimaet og miljøet. Her kan vi for eksempel sortere affald, så det kan genbruges. Spare på det rene drikkevand fra hanen. Huske at slukke lyset for at spare lidt på energien.

Ingen fattige og sultne

To af de vigtigste mål er, at der ikke skal være nogen i verden, der er sultne eller er meget fattige. Man er meget fattig, når man må leve for under 13 kroner om dagen. Det skal række til både mad, tøj, husleje, medicin og alt andet. Derfor får mange børn i lande som Burkina Faso ofte for lidt at spise. Så vokser deres krop ikke, som den skal. Det er meget usundt.

Alle skal have en god skole

Der er et andet verdensmål, der er vigtigt i Burkina Faso: At alle børn skal have en god uddannelse. Kun cirka halvdelen af børnene i landet går i skole. Mange må nemlig droppe skolen for at arbejde i stedet. Samtidig er der ofte alt for mange børn i klassen. Så er det svært at få lært noget. Derfor skal der bygges flere skoler i Burkina Faso. Der skal også være flere lærere, som er dygtige til at undervise.

Alle skal have rent drikkevand

Rent vand til alle er også et mål. Vandet i din vandhane kommer fra et vandværk, som sørger for, at det er helt rent. I Burkina Faso får de fleste vandet fra en brønd. Der kan være bakterier i, som børnene bliver syge af. De har brug for vandværker, som rensner vandet. Og flere vandrør, så det rene vand kommer ud til husene. Så skal børnene ikke hente vand - og får bedre tid til at gå i skole.

GULDMINEN ER IKKE FOR BØRN

Sådan her ser en af guldminerne i Burkina Faso ud, når man flyver lige hen over den. Kan du se, at der går mennesker rundt nede på jorden? Hver af de sorte prikker er en mineskakt – et dybt hul ned i jorden.

Når der ikke er mere guld i et hul, så graver de et nyt hul ved siden af det gamle. Så håber de på at finde guld der også. De gamle huller bliver ikke fyldt op med jord igen. Der bliver heller ikke lagt planker hen over hullerne. Der er heller ikke noget hegn omkring dem. Derfor kommer landskabet med tiden til at ligne en hullet ost. Om natten er her helt mørkt. Så er det umuligt at se, hvor man går. Man kommer slemt til skade, hvis man falder ned i et af de dybe huller. Derfor bliver der kun arbejdet i guldminerne, når solen er oppe.

Mange steder i Burkina Faso graver folk efter guld. Det gør Drissas far og storebror også. De graver guld for at skaffe penge til familien, så de kan købe mad og sende Drissa i skole.

Men en dag sker der en frygtelig ulykke, og pludselig føler Drissa ikke længere, at han kan gå i skole. Han synes, han skal tjene penge i guldminen.

Samtidig begynder han at få sære drømme. Drømme om en maskeklædt antilope, der forfølger ham; også når han er vågen. Drømmene bliver stærkere, og de tvinger Drissa til at finde ud af, hvad han skal gøre med sit liv.

Lise Bidstrup er en af de mest produktive og alsidige børnebogsforfattere i Danmark. Hun har skrevet knapt 100 bøger til børn, unge og voksne. Hun har både skrevet krimier, eventyr, fantasy og realisme. De fleste af bøgerne har det til fælles, at de er fulde af fart og spænding. Mange børn kender hende for den magiske hesteserie, "Vigga og Luna", og for "Shinobi", som er en

ninja-fantasyserie, der foregår i Danmark og Japan. De er flere gange blevet nomineret til Orla-prisen og Bogsluger-prisen. Ældre læsere kender hende f.eks. for den mere dystre serie, "Urban".

Lise Bidstrup har rejst på kryds og tværs i hele verden, og de oplevelser bruger hun i sine bøger. Hun bruger dem til at finde på historier, der er spændende og overraskende. Og som næsten altid samtidig giver de danske læsere et kig ind i andre lande og andre måder at leve på end vores egen. Derfor passede det perfekt til hende at skulle skrive årets bog til Børnenes U-landskalender.

Hør den som lydbog, og se også en masse spændende film, billeder, quiz og fakta om Burkina Faso. Du finder det hele på:

2017.u-landskalender.dk

UDENRIGSMINISTERIET

DANIDA | DANMARKS
UDVIKLINGSSAMARBEJDE

I samarbejde med:

